

Köszönés, kézfogás, bemutatózás, megszólítás...

Jó reggelt, jó reggelt, de nem mindenkinek,
Csak annak a szép legénynek, aki engem szeret

Erdélyi népdal

Köszönés

Aki valahová belép, üzletbe, hivatalba, liftbe, vasúti fülkébe, akár férfi, akár nő, öreg vagy fiatal, tartozik hangosan köszönni. A valóság azonban sajnos az, hogy szép hazánkban a köszönés egyre inkább „kimegy a divatból”. Minden alkalommal bosszant, hogyha bemegyek egy üzletbe, s hangosan jó napot kívánok, az elárusítók nem köszönnek vissza. Talán berekedtek? De akkor miért beszélgetnek egymással harsányan, a kedves vevőről tudomást sem véve?

Én nagyon ráfizettem a köszönés iránti igényemre. Amikor 1948 és 1955 között, a legsötétebb Rákosi-években a Magyar Rádió dolgozója voltam, azt mondtam egyszer K.Gy.-nek, a Rádió rettegett párttitkárának, aki nyeglén elnézett a fejem fölött, valahányszor találkoztunk: – Ugyan mondja már meg, az édesanyja nem tanította meg, hogy köszönjön, ha ismerős hölgyekkel találkozik?

Dr. Gedényi Mihály, hites Uram, 1961–62-ben 117 napot töltött a Gyorskocsi utcai katonai börtönben, amikor a hírhedt Ábrányi-féle kémperbe akarták belekeverni. A börtönélet borzalmai közül az fájt neki a legjobban, hogy a börtönőrök („magyarul”: smasszer) és a vallatótiszt nem köszöntek neki vissza, holott ő tisztességtudóan köszöntötte őket.

Hogyan köszönjünk hát?

Jó reggelt kívánok, jó napot kívánok, jó estét kívánok, jó éjszakát kívánok, tehát nem egyszerűen jó napot, jó estét – ne sajnáljuk hozzátenni ezt a szép igét, hadd érezze az, akit köszöntünk, valóban azt óhajtjuk, hogy kellemes napszaka legyen.

A „kezét csókolom” is kezd visszatérni, s ez igen helyes. Férfiak köszönnek így hölgyeknek, vagy fiatal nők az idősebbeknek, esetleg idős férfiaknak. Bevallom, hogy nem szeretem, ha férfiak vagy gyerekek „jó napot”-tal köszöntenek. A „kezét csókolom”-ot azonban ne csonkítsuk „csókolom”-ra, mert nagy különbség, hogy egy úr egy hölgyet meg akar csókolni – az kettejük magánügye –, vagy tiszteletét nyilvánítja.

Az urak a valóságban is kezét csókolhatnak a hölgyeknek, persze csak azoknak, akiket megillet. Idősebb asszonyoknak, tiszteletreméltó családanyáknak, vagy azoknak, akik már „letették a garast” a maguk területén, népszerű művésznők, kutatók, orvosok – vagy ismert, kiváló férjük van.

Ha elköszönünk, azt mondjuk, hogy „viszontlátásra”. De ne takarékoskodjunk, s ne kurtítsuk „viszlát”-ra.

Nagyon szép köszönésnek tartom az „Isten hozta” kifejezést, amelyre egyesek igen idétlenül úgy reagálnak, hogy „magam is igyekeztem”. Az „Isten vele” vagy „Isten áldja” forma nem helyettesítheti a „viszontlátásra” köszönési módot, mert végső búcsút jelent. Nem mindig irreverzibilis búcsút halott hozzátartozónktól vagy ismerősünktől, hanem ha csaknem biztosak vagyunk abban, hogy akitől így köszönünk el, azt sokáig nem látjuk.

Utcán, társaságban, nyilvános helyen mindig a fiatalabb köszön az idősebbnek, az alacsonyabb beosztású a magasabb rangúnak, a férfi a nőnek. Ez alól azonban sok kivétel van.

A nagyon idős és magas társadalmi állásban lévő férfiakat a fiatal nők előre köszöntik. Ezt az idősebb hölgyek is megtehetik, de nem kötelesek, megvárhatják, míg

a rangidős urak köszönnek nekik. Miniszternek és a miniszteri rangú férfiaknak mindenki előre köszön. Ugyanez vonatkozik az egyházi személyekre is.

Ha ismeretlen embertől felvilágosítást akarunk kérni, előbb udvariasan köszönünk, s csak azután terjesztjük elő a kérésünket.

Előre akkor köszönünk a fiatalabb vagy alacsonyabb beosztásban lévő egyennek, hogyha hölgytársaságban van.

Cigarettaival és zsebre dugott kézzel nem szabad köszönni.

Vidéken, falun ismeretlennek is köszönnek előre. Ha a városi ember alkalmazkodni kíván ehhez az udvariasághoz, megelőzi a kedves falusiakat, és ő köszön előre.

Ha egy hölgynek az utcán előre köszönnek, a társaságában lévő férfi is visszaköszön. Erre adott kiváló példát Lukács uszodai úszótársam, Nelli, 11 éves Attila nevű unokája, aki, miután köszöntöttem a nagyiját, szépen, hangosan „kezét csókolom”-mal köszönt, bemutatkozott, s kérdéseimre kedvesen, tisztelettudóan válaszolt. Akadnak még jól nevelt gyerekek is, hála Istennek.

Tapintatosak vagyunk, ha nem köszönünk ismerősünknek, ha az kellemetlen helyzetben van, vitatkozik valakivel, vagy lecsúszott zokniját igazgatja. De követjük az udvariasság szabályait, ha ismeretleneket is üdvözlünk, liftben, orvosi várószobában, vasúti kocsiban.

Lépcsőházban, utcán, folyosón mindig az köszön előbb, aki a másikat megelőzi.

Két férfi együtt halad az utcán, az egyik a másik számára ismeretlen embert üdvözöl, akkor bizony a „másik” is köszön az ismeretlennek. A férfi társaságában lévő hölgy viszont nem köszön annak, akit az ő jelenlétében a férfi üdvözöl.

Ha a férfinak kalap van a fején, akkor köszönéskor megemeli. Szabad kezével fogja meg a kalap tetejét, s kalapját nemcsak megbillenti, hanem valóban leemeli a

fejéről, s csak akkor helyezi ismét vissza, amikor ismerőse már elhaladt mellette. A kalaplevevéssel egyidejűleg udvarias férfiember könnyedén meg is hajol.

Ha azonban szőrmebukcsma vagy sapka fedi a fejét, akkor csak köszönni kell, hiszen ezeket a fejfedőket nehéz levenni. Kivétel az ellenzős sapka, amelyet az ellenzőnél fogva könnyedén le lehet emelni. Ha arra gondolok, hogy manapság az ellenzős sapkát még beszélgetés, tárgyalás közben is fejükön hagyják nemcsak a fiatalok, hanem érett, sőt éltes urak is...

Nem kell köszönni, ha az ismerős hölgy vagy úr 30 lépésnél nagyobb távolságban van. Feltűnően kiáltozni nagyobb nevetlenség, mint észrevétlenül továbbmenni.

Postán, pénztáraknál, üzletben nem kell a kalapot levenni, de gyógyszerárban, esetleg bankban, kávéházban, étteremben, lakásban kötelező.

Elegendő, ha a hölgyek csak fejbólintással köszönnek.

Ha megáll valaki, amikor köszöntik, ez azt jelenti, hogy ismerősével közölni akar valamit. Ezt azonban csak nő teheti férfival, idősebb a fiatalabbal, magasabb beosztású személy az alacsonyabb rangúval.

Kézfogás

Kezet mindig a hölgy vagy az idősebb, vagy a magasabb rangú személy nyújt először. Ha ezt nem teszik, nem óhajtának kezet fogni. Ilyenkor a fiatalember ne hadonásson a hölgy orra alatt, mert esetleg lógva marad a keze a levegőben.

Kivételt a szabályok alól csak igen magas állású személyek vagy nagyon öreg emberek, esetleg rokonok tehetnek.

A 60 éves tisztviselő nem nyújthat kezet a 30 éves miniszternek, meg kell várnia, míg az megtiszteli a kézfogásával. Az 50 éves háziasszony nem kezdeményezheti a kézfogást, ha a 25 éves államtitkárnéval áll szemben. Ezért

helytelen, hogy kiváló TV-szerkesztőnk az *Aktuális* című műsor végén, minden riportalányának – legyen az miniszter, pártelnök, frakcióvezető – az asztalon áthajolva kezét nyújt. A magas rangú ügyfelek csodálkozva, de udvariasan kezét ráznak vele.

Kézfogásnál az egész kezünket nyújtjuk. Az urak a világeért se akarjanak férfias erejükkel hencegni úgy megszorítva a nyújtott kezét – vagy női kacsót –, hogy abból kiserkenjen a vér. De lágyan, omlatagon se fogjon kezét senki, mintha nem is a kezét nyújtaná, hanem egy mosogatórongyot. A múlt század harmincas-negyvenes éveiben volt divat, hogy egyes hölgyikék néhány ujjukat nyújtották, s azt rebegették: Maca vagyok, s magát hogy hívják?

Ez a világ elmúlt. Hölgyek is, urak is természetes mozdulattal nyújtják – ismétlem – az egész kezüket.

Ha két férfi fog kezét, vagy mindketten lehúzzák a kesztyűjüket, vagy mindketten fenntartják. Illetlenség valakinek kesztyűsen kezét nyújtani, akinek a kezén nincsen kesztyű.

Ha nő nyújt kezét férfinak, nem húzza le a kesztyűjét, a férfi viszont kesztyűtlenül fogadja a kézfogást. Csak akkor nem húzza le a kesztyűjét, ha erre különös oka van – hideg, vagy talán sebes az egyik ujja –, ezt azonban megmagyarázza és elnézést kér.

Újabban lábrakapott a puszilkodás. A puszi szinte helyettesíti a kézfogást. Jó barátok, régi ismerősök puszival üdvözlik egymást. A szabályok már szinte kialakultak. Nem adunk cuppanós, ropogós csókokat, inkább csak jelképesen, szinte alig érintve a másik arcát, ráleheljük a puszt, jobbról és balról.

Ha a legkisebb náthánk, hurutunk van, mellőzzük még ezt a szimbolikus csókot is.

Csecsemőt, kisgyereket ne puszilgassunk, gyermekünket se biztassuk, hogy „csókold meg szépen Erzszi nénit és Pista bácsit”.